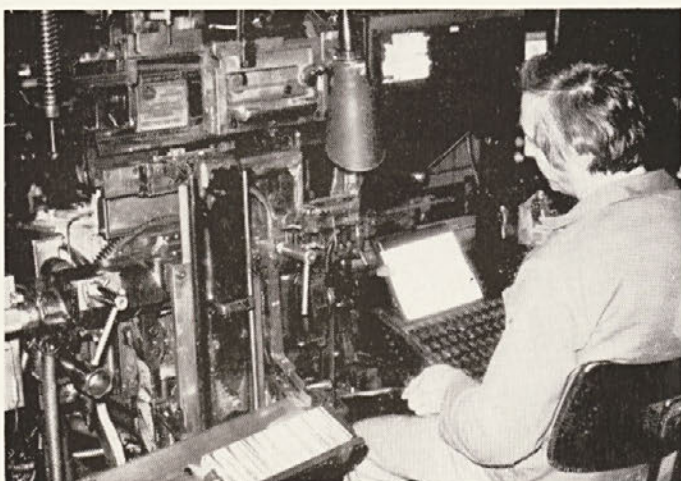

KNJIŽNICA
MILICA V. BELJA
V CESTU

naš aero

8
'84

naš aero

glasilo kemične, grafične
in papirne industrije celje

celje, oktober 1984

letnik XXIII – številka 8

uredniški odbor

ivanka čater, rado čepič,

slavka hladnik, jože jazbec,

jelka kajtna, vera radič,

miro ribežl, cvetka robas,

tone svetelšek, tone škerbec,

srečko vavričuk, tine žnidar

svet glasila

albina cizej, milena krizman,

vladimira notar, ivica stare,

gregor švab, bojana videnšek

glavna in odgovorna urednica

jelisaveta podgornik

tehnično vodstvo

peter oset

uredil

tone škerbec

oblikovanje naslovne strani

minja bajagič

fotografije

boris trstenjak

tisk

aero, tozd grafika

za tiskarno drago vračun

naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor aero
celje, čuprijska 10

po mnenju republiškega sekretariata za prosveto
in kulturo, št. 33-316/78, je glasilo naš aero
oproščeno temeljnega dvaka od prometa
proizvodov

glasilo izhaja desetkrat letno
naklada 2.300 izvodov

OB DOSEŽENIH REZULTATIH POSLOVANJA NAŠE DELOVNE ORGANIZACIJE V DEVETIH MESECIH LETOŠNJEGA LETA

NUJNI SO ODLOČNEJŠI UKREPI

Bližajoči se zaključek poslovnega leta in s tem obdobje, ko si moramo trdno in odločno začrtati cilje in politiko poslovanja za leto 1985, zahteva od nas še temeljitejši pregled dosedanjega dela, dosedanjih rezultatov in seveda tudi razlogov ter vzrokov odstopanj od pričakovanih ciljev.

Težko je podati povzetek rezultatov našega devetmesečnega dela, ne da bi se ponavljali, saj žal, ne moremo napisati nič spodbudnega.

Začrtanih ciljev na področju, za nas tako nujnega izvoza ne dosegamo. Porabljena sredstva za surovine, material in ostali stroški še vedno hitreje naraščajo kot doseženi celotni prihodek.

Načrtovani dohodek ni dosežen, delež dohodka za obresti pa se je povečal kar za 7,5 odstotkov v primerjavi s preteklim letom. Doseženi dohodek v tozdu Kemija Šempeter je bil celo prenizek, da bi lahko, oziroma moral oblikovati zakonsko predpisani rezervni sklad in sklad skupne porabe, ki bi zagotavljal nujne potrebe v prihodnjem letu. Seveda je posledično tej temeljni organizaciji zmanjkalo sredstev tudi za pokritje tistih obveznih združevanj in financiranje infrastrukture, ki jih moramo plačevati ne glede na dosežene rezultate poslovanja. Zato nas ugotovitev, da formalno

po zakonskih določilih ni bilo izgube, ne sme zavesti. Zakonska določila sicer od nas ne zahtevajo izdelave sanacijskega programa, nujno pa moramo takoj izdelati program odpravljanja motenj pri poslovanju s kratkoročnimi ukrepi. Da ne bomo omenjali samo tozda Kemija Šempeter, ki je dejansko v najbolj kritičnem stanju, moramo opozoriti, da imata po vseh gospodarskih zakonitostih, upoštevajoč dosežene devetmesečne poslovne rezultate, motnje v poslovanju tudi tozda Kemija Celje in Tovarna celuloze in papirja v Medvodah.

Torej so nujno potrebni odločnejši ukrepi prav v vseh okoljih!

Veliko lažje bi bilo pisati spodbudne besede. Žal pa je kratek, zgoščen pregled rezultatov našega dela v devetih mesecih letošnjega leta podoben, oziroma še bolj zaskrbljujoč kot pred tremi meseci. Rezultati poslovanja vse manj zadovoljujejo naše potrebe, oziroma se vse bolj oddaljujemo od zastavljenih ciljev. Ta ugotovitev je toliko bolj zaskrbljujoča, ker se vzporedno poslabšuje tudi položaj temeljnih grupacij oz. podskupin dejavnosti. Enostavno rečeno – vseh problemov, s katerimi se srečujemo, vseh vplivov zaostrenih gospodarskih razmer in inflacije, ne znamo ali ne moremo hitreje in bolj uspešno reševati, oz. reševati

vsaj tako učinkovito, kot to v povprečju razrešujejo drugi.

Mar imamo pri nas res manj notranjih rezerv? Naj dejstva, da jih imamo in da smo jih že nekaj spoznali, ne izzvenijo kot prazne besede. Res pa je, da to še zdaleč ni vse.

Ponavljali bi se v pisanju, če bi spet naštevali, kaj lahko prihranimo pri materialu, stroških, koliko izboljšamo konkurenčno sposobnost na trgu z boljšim izkoristkom naših zmogljivosti, torej z zniževanjem fiksnih stroškov na enoto proizvoda.

Še na nekaj moramo opozoriti – to je kakovost naših proizvodov. Zagotoviti jo moramo brez pomislekov!

Razprave o periodičnem obračunu smo sicer že zaključili. Ali so bile povsod dovolj poglobljene in učinkovite, da lahko pričakujemo pozitivne premike še v tem letu? In kako v letu 1985? In ne samo ob zaključku obračunskih obdobij – stalno in nenehno moramo spremljati vsa odstopanja in odpravljati pomanjkljivosti.

To sta nujnica in dolžnost, s katerima si bomo v prihodnje vsi delavci v Aeru zagotovili trdnejši socialni položaj ter ublažili padanje življenjskega standarda in to prek politike osebnih dohodkov ali sklada skupne porabe.

Milena Brezigar

31. OKTOBER – SVETOVNI DAN VARČEVANJA

Šestdeset let je v življenju človeka dolga doba, za razvoj družbe pa je to le trenutek.

Ideja o denarnem varčevanju in njegovem pomenu se je pojavila ob uvedbi denarja, sama hranilniška misel pa tudi sega daleč nazaj v preteklost. Pred več kot 360 leti je Francoz Huegas Delestre nakazal potrebo po organiziranem varčevanju prebivalstva. Ob koncu 19. stoletja so hranilnice različnih dežel začele navezovati medsebojne stike, šele leta 1924 pa so v Milanu ustanovile mednarodni inštitut za varčevanje, ki je ob svoji ustanovitvi objavil naslednji razglas:

»Delo in varčevanje sta najmočnejša dejavnika na poti k blaginji, napredku in dostojanstvu vsakega posameznika.«

Splošna trditev, do katere nimamo pomislekov, vendar se le počasi uresničuje, vsak dan drugače in v vsakem okolju na svoj način. Kako v svetu in kako pri nas, v naših bankah?

Svetovno bančništvo doživlja v zadnjih letih velike spremembe, ki so povezane s tretjo industrijsko revolucijo, ki jo nosi s seboj informacijska družba. Tri največje svetovne banke vodijo na tem področju zadnji dve leti agresivnejšo politiko osvajanja svetovnega tržišča, z uporabo novih tehnologij informatike: Bank of America, Chase in Citibank kontrolirajo in ustvarjajo bodoče svetovno bančno tržišče. Citibank ima celo svoj lastni satelit, za katerega bo v naslednjih letih potrošila okoli 500 milijonov dolarjev letno, da bi tako lažje obvladovala po-

trebe sodobnega uporabnika bančnih storitev. Vse jasnejše je, da postaja razvoj moderne tehnologije imperativ za vsako banko, ki se želi obdržati v svetu velikih.

Nova tehnologija informacij, telematika, vpliva vse bolj tudi na odnose med varčevalci in banko.

Sodobni uporabnik bančnih storitev danes uporablja namesto denarja magnetno kartico, avtomate za gotovino in javne terminale. Kontakt med banko in varčevalcem je vse bolj brezoseben. Jutrišnji razvoj, uporaba hišnih računalnikov in videotexta pa še bolj odpravlja osebni kontakt varčevalca in bančnega delavca. Navezanost varčevalca na lokalno banko postaja vse manj pomembna, saj bo varčevalec osnovne odločitve o svojih fi-

nančnih sredstvih opravi doma, v banko pa bo prihajal le po posebne, zahtevne in specializirane bančne navse. Takšen razvoj bo zahteval tudi spremembo organizacije dela v bankah, predvsem pa bo vplival na sam bančni kader. Zmanjšalo se bo število bančnih delavcev, ki delajo v neposrednih kontaktih z varčevalci. Večina bančnikov pa se bo morala prilagoditi povsem novim vrstam dela.

Da bi sledili razvoju v svetu, je potrebno sprejeti zavestne odločitve in ne nazadnje nameniti za to ogromno finančnih sredstev. Vse to pa so stvari, o katerih ne odločajo le banke same, temveč vse bolj družba kot celota.

V Ljubljanski banki strokovnjaki ugotavljajo, da zaradi omejitev uvoza računalniške opreme in naložb v bančništvu vse bolj zaostajamo za svetom. Ta zaostanek znaša časovno že 7 do 10 let. Vse to pa se odraža na kakovosti našega dela, s katerimi često nismo zadovoljni, čeprav smo bili med prvimi bankami v Jugoslaviji, ki so za avtomatizacijo svojega poslovanja uporabile računalnik. Naj naštejemo le nekaj značilnih podatkov: dnevno vpišemo v hranilne knjižice okoli 100.000 vknjižb, ob konicah pa tudi do 150.000. Da bi to poslovanje lažje obvladovali, deluje v enotah Ljubljanske banke po Jugoslaviji 194 terminalov,

katerih število naj bi se povečalo v bodoče za 100 postaj. Podatki namreč kažejo, da obdelamo s terminali sedaj le 1/3 vseh dokumentov, ostali 2/3, približno 200.000 knjižb dnevno, pa s posebnimi računalniki za zajem podatkov. Okvare in zastoji, do katerih včasih prihaja, so posledica premajhnih rezerv pri osrednjih računalniških zmogljivostih ter napak na računalniku, prenosnem omrežju ali terminalskih postajah. Delovanje tega namreč ni odvisno le od računalniške opreme, temveč tudi od delovanja PTT prenosnega omrežja in preskrbe z energijo.

Seveda, sodobno bančno poslovanje zavisi tudi od varčevalcev samih in njihove denarne kulture, ki je pri nas še vedno sorazmerno nerazvita.

Vendar je potrebno omeniti, da so letošnje intenzivne spremembe obrestnih mer v veliki meri spremenile odnos varčevalcev do njihovih denarnih sredstev, interes za varčevanje se je povečal. Tako tvorijo sredstva občanov v bilanci banke že preko 36 % vse virov sredstev, kar po vrednosti pomeni približno 333 milijard dinarjev.

Dinarska sredstva občanov so v osmih mesecih letošnjega leta porastla za 10,3 milijarde dinarjev, pri tem pa je značilno, da se povečuje delež dolgoročnih sredstev, ki že dosega 34,7 % udeležbo v zbranih dinarskih sred-

stvih. Razlog za to so predvsem realnejše obrestne mere za nenamensko vezana sredstva. Vpliv obrestnih mer pa je izraziteje izkazan v porastu kratkoročnih depozitov, ki so se samo od maja dalje, ko so se uveljavile nove obrestne mere, povečali za 3,5 milijarde dinarjev.

Devizna sredstva občanov so se v osmih mesecih letošnjega leta sicer zmanjšala za 74,4 milijona US \$, vendar pa je banka v tem času odkupila od občanov za 206,6 milijona US \$ in tako dejansko pridobila 132,2 milijona US \$ novih deviznih sredstev. Velik odkup deviz je tako eden bistvenih razlogov za znižanje deviznih sredstev občanov, vendar pa so na devizno varčevanje vplivale tudi česte spremembe predpisov, ki ne prispevajo k večjemu prilivu deviznih sredstev v banko.

Tako pred banko ostajajo še naprej zahtevne naloge vzgoje samih varčevalcev, izboljšanja njihove denarne kulture, uvajanja nove, pestrejšje bančne ponudbe in storitev, predvsem pa avtomatizacija in posodobitev bančnega poslovanja.

Strnimo razmišljanje ob letošnji obletnici svetovnega dne varčevanja s sporočilom oktobrskega plakata:

»Naj mala silicijeva ploščica, ki pomeni vstopnico v 21. stoletje, ne ostane neprodušno zaprta tudi za nas!«

(Iz Vestnika Ljubljanske banke)

OBISK PROSVETNIH DELAVCEV IZ SUBOTICE

V okviru strokovne ekskurzije je 12. oktobra našo delovno organizacijo obiskalo 38 prosvetnih delavcev iz Subotice.

V skupini so bili predstavniki samoupravne interesne skupnosti usmerjenega in osnovnega izobraževanja, prosvetno-pedagoških zavodov, direktorji šolskih centrov, osnovnih šol in predšolskih ustanov.

Med obiskom so si ogledali proizvodnjo v obratu samolepilnih papirjev v tozdu Kemija Celje in tozdu Grafika.

Goste iz Subotice je najbolj zanimalo delo in življenje v naši delovni organizaciji, posebno pozornost pa so namenili tudi proizvodnji šolskega programa v Aeru.

KAKO POTEKAJO DELA PRI IZGRADNJI SKLADIŠČA VNETHLJIVIH IN NEVARNIH SNOVI V TOZD KEMIJA CELJE

V drugi polovici oktobra je napočil čas vgrajevanja pomembnih posameznih elementov pri postavitvi skladišča vnetljivih in nevarnih snovi v tozdu Kemija Celje.

Ob priliki vgradnje 60 kubičnih metrov velike cisterne spet posredujemo informacijo o izvajanju del na tem objektu. Izvajalec del – INGRAD Celje z gradbenimi in obrtnimi deli napreduje po terminskem planu, ven-

dar se pojavljajo težave pri izgradnji kanalizacije in zunanje ureditve novega objekta.

Največ težav je nastalo zaradi enomesečne zakasnitve dobave velike (že prej omenjene) cisterne, ki jo dobavlja IMP Ljubljana kot podizvajalec.

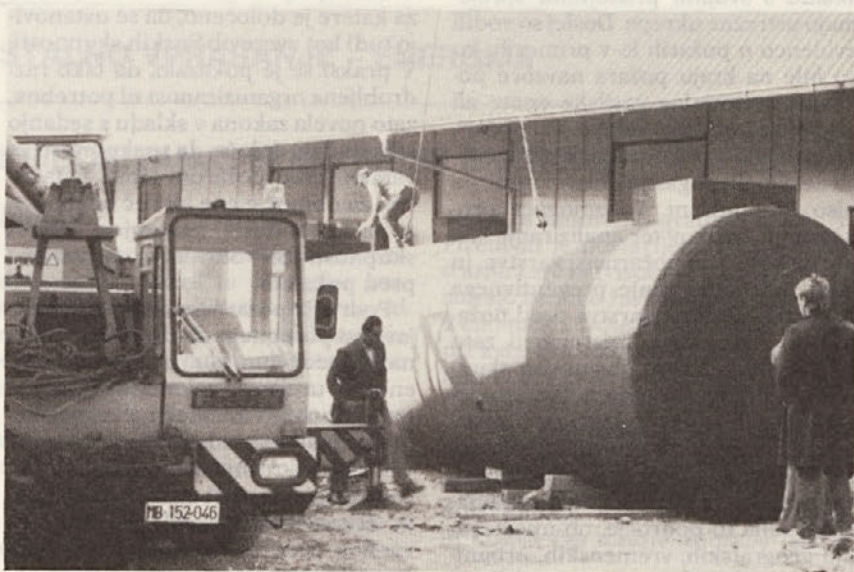
Težave nastajajo tudi pri dobavi črpalke za črpanje medijev iz cistern, ker zaradi specialne dobave naši proizvajalci (PIB Beograd) serijsko izdelujejo tovrstne črpalke enkrat letno in bodo

po njihovih informacijah dobavljene sredi marca prihodnje leto.

Podobne težave ima izvajalec tudi z dobaviteljem nerjaveče opreme, ki je sicer v celoti uvožena.

Vodstvo gradbišča je skupno s predstavniki investitorja v stalnem stiku s problematičnimi dobavitelji in proizvajalci ter skuša vplivati na čimprejšnjo dobavo in vgradnjo, tako da bi do roka zaključili vsa načrtovana dela.

Investicijska služba

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE ZAKONA O VARSTVU PRED POŽAROM

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu pred požarom, (Uradni list SRS, št. 15/84), ki ga je sprejela Skupščina SR Slovenije dne 7. 5. 1984, je zasnovan tako, da se z rešitvami v njem daje večji poudarek preventivnemu delovanju na področju varstva pred požarom, ki bi pripomoglo k dvigu požarnovarnostne kulture. Tako se z zakonom razširja krog tistih, ki so dolžni skrbeti za kontinuirano preventivno delovanje na področju varstva pred požarom. Poleg tega pa so v njem določene bistvene naloge na tem področju.

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu pred požarom je usklajen z zakoni s področja prostorskega urejanja, ki so v fazi sprejema-

nja. Tako je v njem posebej določeno, da mora prostorski del srednjeročnega družbenega načrta vsebovati tudi ukrepe, ki zagotavljajo varnost družbenega in zasebnega premoženja in življenja ljudi pred požari, kot so določitev virov za preskrbo z vodo za gašenje, medsebojni odmiki objektov in naselij, naravne ovire, ki preprečujejo širjenje požarov, razvrstitev objektov s povečano nevarnostjo in drugi podobni ukrepi. Poleg tega je določeno, da je treba objekte projektirati, graditi, rekonstruirati in vzdrževati tako, da se v čim večji meri omeji možnost požara, zagotovi reševanje ljudi in premoženja in omogoči dostop gasilcem. Obenem zakon določa, da morajo biti te požarnovarnostne zahteve

tudi sestavni del prostorskih izvedbenih aktov, lokacijskih dokumentacij ter tehničnih dokumentacij.

Raziskave o vzrokih za nastanek posameznega požara v družbenem sektorju kažejo, da je večina požarov nastala zaradi neizpolnjevanja in neupoštevanja požarnovarnostnih in tehničnih navodil ter neznanja in malomarnosti tako odgovornih kot tudi posameznih delavcev v delovnih organizacijah. Zato se z zakonom dopolnjuje do sedaj veljavno določilo s tem, da morajo imeti organizacije združene dela ter druge samoupravne organizacije in skupnosti strokovno us-

posobljenega delavca, ki je odgovoren za izvajanje požarnovarnostnih ukrepov; organizacije, v katerih je varnost za nastanek požara večja, pa službo za varstvo pred požarom. Poleg tega je organu požarne inšpekcije dano pooblastilo, da nadzoruje izvajanje in uspešnost usposabljanja delavcev za varstvo pred požarom v organizacijah združenega dela.

Novela zakona zavezuje organizacije združenega dela, druge samoupravne organizacije in skupnosti ter državne organe, da imajo evidenco o požarih. Z evidenco lahko tako organizacije združenega dela kot posamezne družbenopolitične skupnosti ter samoupravne interesne skupnosti analizirajo stanje na tem področju in v skladu s svojimi pristojnimi sprejemajo ustrezne ukrepe. Doslej so vodili evidenco o požarih le v primerih, ko so bile na kraju požara navzoče poklicne teritorialne gasilske enote ali organi za notranje zadeve. Vsi požari, ki nastajajo v organizacijah združenega dela in jih pogasijo delavci sami, pa niso evidentirani. To omogoča proučevanje vzrokov ter analiziranje stanja na področju požarnega varstva, in tako tudi usmerjanje preventivnega delovanja. Zadeve varstva pred požarom so v republiški pristojnosti, zato je z zakonom dano občinskim skupščinam pooblastilo, da lahko sprejemajo posebne ukrepe za varstvo gozdov, kmetijskih površin ali človekovega bivalnega okoja pred požarom. Tako bo lahko vsaka občina specifično uredila to področje, ob upoštevanju geografskih, vremenskih, urbanističnih in drugih razmer, značilnih za svoje območje.

Zaradi racionalizacije dela je z zakonom nadzor nad zgrajenimi objekti prešel iz pristojnosti republiškega inšpektorata za požarno varnost na občinske oziroma medobčinske požarne inšpekcije. Po določilih Zakona o varstvu pred požarom iz leta 1976 so nadzorovali republiški inšpektorji za požarno varnost približno 80 objektov (to so objekti za predelavo nafte in plina, predelavo vnetljivih tekočin, letališča in pristanišča, elektrarne nad 100 MW in velika skladišča plinov, vnetljivih tekočin in eksplozivnih snovi). Ti objekti so razmeščeni po celi Sloveniji, kar zaradi oddaljenosti otežuje učinkovit nadzor nad njimi. Od sprejema zakona leta 1976 so se občinske in medobčinske inšpekcije okrepile. Pretežni del inšpektorjev ima večletne izkušnje in ocenjujemo, da lahko učinkovito nadzorujejo navedene objekte, saj že doslej nadzorujejo požarno zelo zahtevne objekte (kot so: tekstilna, papirna, usnjarska in-

dustrija itd.). Finančno za občine ta prenos ne bo pomenil posebnih sprememb, saj je večina teh objektov v sedežih občin. Poleg tega s spremembami določil Zakona o varstvu pred požarom občinskim požarnim inšpektorjem ne bo več treba izdajati soglasij k lokacijskim gradbenim in uporabnim dovoljenjem za individualno stanovanjsko gradnjo ter individualne objekte, ki se od časa do časa uporabljajo za počitek ali oddih. Ravno izdajanje teh soglasij je zaradi številčnosti močno bremenilo delo požarnih inšpektorjev.

Zakonsko določilo iz leta 1976 poleg ustanovitve občinskih skupnosti za varstvo pred požarom ter Zveze skupnosti SR Slovenije določa tudi ustanavljanje regionalnih skupnosti, za katere je določeno, da se ustanovijo tudi kot zveze občinskih skupnosti. V praksi se je pokazalo, da tako razdrobljena organiziranost ni potrebna, zato novela zakona v skladu s sedanjo zakonodajo določa, da se skupnosti za varstvo pred požarom lahko ustanovijo za območje ene ali več občin. Lete pa se kot doslej povezujejo v Zvezi skupnosti SR Slovenije za varstvo pred požarom.

Področje požarnega varstva kot dejavnost posebnega družbenega pomena je specifično področje, ki zahteva enotno urejanje nekaterih vprašanj ter racionalno in smotrno razporeditev vseh sil in sredstev. Zato so v novi zakona razmejene oziroma določene pristojnosti občinskih skupnosti in Zveze skupnosti SR Slovenije za varstvo pred požarom. Tako naj občinske skupnosti za varstvo pred požarom predvsem:

- skrbijo za skladen razvoj požarnega varstva v občini,
- usklajujejo predloge obsega storitev s področja požarnega varstva,
- usklajujejo elemente za pripravo samoupravnega sporazuma o temeljih načrta,
- usklajujejo merila za vrednotenje obsega storitev oziroma posamičnih storitev,
- ugotavljajo obseg sredstev za izvedbo obsega storitev oziroma posamičnih storitev v posameznih načrtovanih obdobjih in se sporazumevajo o načinu zagotavljanja teh sredstev,
- zagotavljajo sredstva za razširitev dejavnosti gasilskih enot, če ta sredstva niso zajeta v povračilu za storitve,
- sprejemajo program občinske skupnosti za varstvo pred požarom,
- se sporazumevajo o drugih zadevah, določenih z zakonom ali s samoupravnimi splošnimi akti občinske skupnosti za varstvo pred požarom.

S spremenjenimi določili zakona je tudi urejeno sodelovanje skupščin skupnosti za varstvo pred požarom s

pristojnimi upravnimi organi za notranje zadeve in ljudsko obrambo, pristojnimi poveljstvi oboroženih sil SFRJ in zavarovalnimi skupnostmi.

V zakonu je poudarjena vloga gasilskih društev kot najširših oblik samozaščitne organiziranosti delovnih ljudi in občanov na področju požarnega varstva. V skladu s tem pa so tudi naloge bistvene naloge gasilskih društev in Gasilske zveze Slovenije kot njihovega združenja. Kot bistvene so opredeljene tele:

- organizirajo operativno službo varstva pred požarom,

- sprejemajo in izvajajo programe izobraževanja prostovoljnih gasilcev,

- krepijo požarnovarnostno kulturo svojih članov, delovnih ljudi in občanov, še zlasti pa pionirjev in mladincev,

- pri izvajanju preventivnih ukrepov za varovanje družbenega in zasebnega premoženja pred požarom sodelujejo z vsemi družbenimi dejavniki,

- za zagotovitev čim večje strokovnosti in operativne sposobnosti sodelujejo s poklicnimi gasilskimi enotami in poklicnimi gasilci v organizacijah združenega dela, drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih,

- skrbijo za tehnično opremljenost svojih enot v skladu s programi in drugimi akti skupnosti za varstvo pred požarom,

- dajejo strokovno pomoč skupnostim za varstvo pred požarom, organizacijam združenega dela in drugim organizacijam ter organom tako, da dajejo mnenja in predloge za izboljšanje požarnega varstva,

- z namenom varovanja družbenega in zasebnega premoženja ter življenja delovnih ljudi in občanov izvajajo v skladu s programom požarnega varstva v okviru družbene samozaščite druge aktivnosti in ukrepe, preventivne preglede vseh vrst objektov ipd.,
- opravljajo druge naloge v društvenih statutih.

Poleg tega pa je poudarjeno, da so gasilska društva in njihove zveze družbene organizacije.

Za čim večjo strokovno enotnost in čim večjo operativno sposobnost vseh gasilskih enot je določeno že v določbi, kjer so opredeljena gasilska društva, naj bi gasilska društva koordinirala svoje delo s poklicnimi enotami. Analogno temu pa zakon obvezuje tudi poklicne gasilske enote, da koordinirajo svoje delo s prostovoljnimi gasilskimi enotami. Poleg tega obvezuje poklicne gasilce, da dajejo strokovno pomoč pri vzgoji in urejanju prostovoljnih in poklicnih gasilcev ter da sodelujejo pri organiziranju in izvajanju nalog s področja družbene samozaščite, ki se nanašajo na požarno varstvo.

Glede na to, da veljavni predpisi ne urejajo pravic iz socialnega zavarovanja operativnih članov prostovoljnih gasilskih enot, ki nimajo statusa zavarovanca iz drugega naslova, je v noveli zakona določeno, da imajo ti gasilci v določenih primerih enake pravice kot osebe v delovnem razmerju.

Zaradi specifičnega dela poklicnih gasilskih enot novela zakona določa, da se delovni čas v teh enotah določa z razporedom. Poleg tega je določeno, da so delavci teh enot dolžni opravljati delo v posebnih delovnih razmerah s tem, da so v zakonu konkretno določene te posebne delovne razmere.

Z zakonom je sedaj republiški sekretar za notranje zadeve tudi pooblaščen, da v primeru požara večjega obsega lahko zaukaže, da pri gašenju in reševanju sodelujejo tudi teritorialne poklicne gasilske enote z drugih območij.

Nekatere teritorialne poklicne gasilske enote imajo primerno opremo in usposobljene delavce za reševanje in zaščito ob naravnih in drugih nesrečah, pri ravnanju z nevarnimi snovmi, za odstranjevanje posledic nezgod, za zahtevnejše intervencije na področju industrije in prometa, za reševanje iz višin, vode, kraških jam in podobno. Te teritorialne poklicne gasilske enote uspešno opravljajo naloge. Pravno pa posamezna vprašanja glede dela teh enot niso urejena. Zato zakon določa, katere naloge lahko poleg osnovnih nalog še opravlja taka posebej opremljena in usposobljena teritorialna poklicna gasilska enota. Poleg tega je določeno tudi, kako se urejajo odnosi med tako enoto in organizacijami združenega dela in drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi, za katere opravlja te naloge.

V skladu z zakonom o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti se v noveli zakona opredeljuje tudi organiziranost gasilskih društev in poklicnih gasilskih enot oziroma njihovo vključevanje v vojni, ob naravnih in drugih nesrečah ter v izrednih razmerah v zaščitne in reševalne akcije civilne zaščite. Razširjene so pravice, ki jih ima vodja gašenja za zagotovitev čimbolj uspešnega in neoviranega gašenja. Lahko ukaže tudi odstranitev vozila in drugih ovir ter sežig nevarne snovi, če drugače ni mogoče odstraniti teh snovi.

V skladu z veljavnimi predpisi so spremenjene nekatere določbe poglavja o gasilskih tehničnih sredstvih. Zaradi jasnosti zakon tudi posebej določa, da morajo uporabniki gasilnih tehničnih sredstev ta sredstva vzdrževati v skladu s tehničnimi predpisi in navodili. Poleg tega zakon določa, da morajo biti vgrajena gasilna tehnična

sredstva pregledana in da je uporabnik objekta, v katerega so vgrajena, dolžan pridobiti potrdilo o brezhibnosti takega sredstva. Zakon tudi na novo določa, kdo vse sme opravljati servisiranje prevoznih gasilnih aparatov.

V poglavju o financiranju varstva pred požarom se dopolnjuje sedaj veljavni zakon z določilom, po katerem opravljeno delo industrijske gasilske enote zunaj njenega območja financira pristojna skupnost za varstvo pred požarom.

Kazni za kršitve so poostrene, v bistvu pa usklajene z novim zakonom o prekrških in spremembami in do-

polnitvami, ki jih prinašajo materialne določbe predloga zakona.

Ob koncu pa je potrebno poudariti, da sama dopolnjena ureditev požarnega varstva ne bo prinesla izboljšanja na tem področju, če ta ureditev ne bo zaživel v vsakdanji praksi. Nevarnost pred požari je vsakdanja, narašča povsod na vseh delovnih in življenjskih področjih. Zato je naša skupna naloga in skrb naše samoupravne socialistične družbe in vsakega posameznika v njej, da sodeluje in se pridružuje boju proti požarom. To pomeni, da bomo uspešni v boju z ognjeno stihijo le tedaj, če bo skrb za varnost pred požari v zavesti vsakega človeka.

STALNO VPRAŠANJE – ENERGIJA

PRIDOBIVANJE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Drugi viri

Najbolj pogosti in največji viri pridobivanja električne energije, termoelektrarne in hidroelektrarne, ki smo jih že opisali, ne predstavljajo vseh načinov pridobivanja, čeprav so še vedno najpomembnejši.

Mnogo iskanja in zamisli je tudi na tem področju že prineslo nekaj rezultatov. Naj jih omenim le nekaj:

- elektrarne na veter,
- elektrarne na sončno energijo z uparjanjem vode,
- pridobivanje električne energije neposredno od sončne svetlobe (solarne celice).

Elektrarne na veter

V deželah z mnogo vetra so strokovnjaki preizkušali elektrarne na veter. To so prosto stoječi drogovi, na katerih je vgrajen generator z veliko eliso in pomožnimi napravami. Zgrajene so bile naprave z močjo nekaj sto wattov pa celo do 3 MW. Slednje so postavili v severni Nemčiji, na Nizozemskem in v ZDA.

Naprave manjših moči (do 30 kW) so postavljene tudi po oddaljenih farmah, kjer bi ne bila smotrna napeljava javnega omrežja. Do sedaj je bilo razvitih več tipov vetrnih elektrarn, seveda po potrebah in možnostih določenega območja. Med seboj se razlikujejo po obliki in velikosti elis ali vetrnih koles. Najbolj znane so dvo in trokake elise (pri največjih s premerom 100 metrov) in zračne turbine.

Sončne elektrarne z zrcali

Sončne elektrarne z uparjanjem vode niso prinesle posebnega navdu-

šenja za množično gradnjo le-teh. V Pirenejih je postavljena takšna elektrarna z zrcali (visokimi 39 metrov), ki zbirajo sončne žarke in jih usmerjajo v eno točko. Dosežena je temperatura, pri kateri se voda upari. Para pa poganja klasične parne turbine. Omenjena elektrarna ima moč tisoč kilovatov.

Stroški take gradnje so izredno visoki. Področje, kjer lahko deluje, mora biti zelo natančno izbrano, da je dovolj sonca. Slaba stran je oblačnost in kratek čas možne uporabe (samo

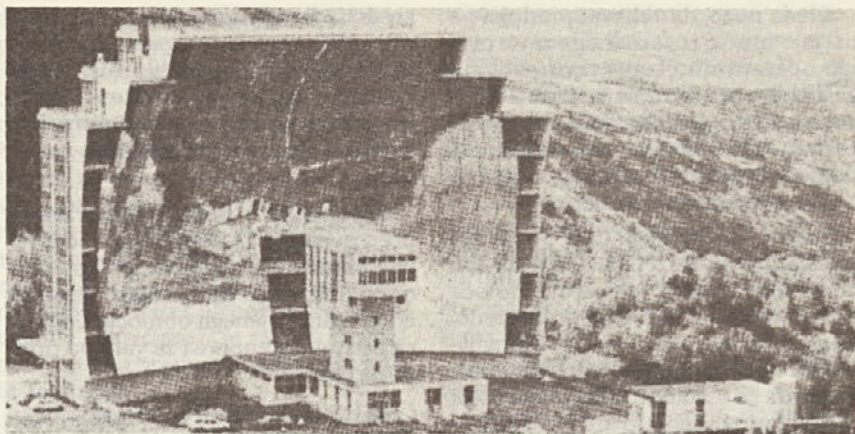

Elektrarna na veter – 30000 kW

podnevi). Manjše sončne elektrarne so tudi na arabskem polotoku, v puščavah z mnogo sonca in daleč od drugih konvencionalnih virov. Zavzema-jo tudi mnogo prostora in zato niso primerne za gradnjo na plodni zemlji ali v naslednjih krajih.

Solarne celice

V dobi polprevodnikov so se pojavile snovi, ki sončno svetlobno energijo neposredno pretvarjajo v električno. To so takoimenovane silicijeve celice. Mnogo teh celic, povezanih v enote, daje določeno količino električne energije. Imajo pa slab izkoristek. V sedanjem trenutku je tudi cena še previsoka, zato se ne pojavljajo kot pogost energetska vir. Ko bo cena bolj

Sončna elektrarna z ogledali v Franciji

dostopna in bo dobljena energija imela komercialno ceno bo tudi ta vir postal pomemben, še posebno zato, ker

vse bolj primanjkuje drugih vrst energije. To pa ni več daleč.

Stane Fabjančič

LETOVANJE '84

Bliža se zima in večkrat se še spomnimo prijetnih poletnih dni, še posebno tistih, ki smo jih preživeli na dopustu, na morju. Čeprav se bliža tudi zimski oddih, je prav, da najprej osvetlimo, s pomočjo Službe za standard, podatke in ugotovitve o poletni sezoni.

Delavci naše delovne organizacije lahko preživijo del poletnega dopusta v naših počitniških objektih na Velem Lošinju, Stoji pri Pulju, Červarju in Atomskih toplicah v Podčetrtku.

Iz podatkov, ki jih je zbrala strokovna služba razberemo naslednje:

Počitniški dom na Velem Lošinju je bil odprt od 17. junija do 3. septembra – 80 dni. V njem je v tem času letovalo 553 delavcev naše delovne organizacije s svojimi družinskimi člani. Dejansko je bilo na dopustu 200 naših delavcev.

Posameznih uslug se je poslužilo tudi več drugih letovalcev, ki sicer niso prenočevali v našem domu. Tako je bilo v osmih dekadah še 30 delavcev medvoškega tozda, 45 delavcev iz Češkoslovaške, ki so letovali 14 dni in 53 zunanjih gostov – različno število dni.

Čeprav so se na letovanje v počitniškem domu uvrstili vsi prijavljeni, pa je bila zasedenost zmogljivosti (76 ležišč) v posameznih izmenah zelo različna.

Poglejmo še nekaj podatkov o zasedenosti:

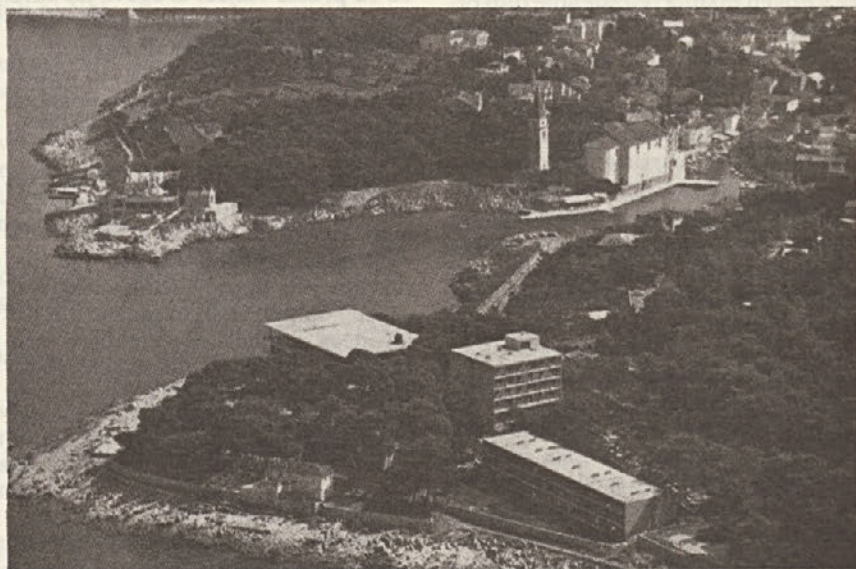
- I. dekada – 53 letovalcev – 69,7 odst.
- II. dekada – 67 letov. – 88,1 odst.
- III. dekada – 74 letov. – 97,3 odst.
- IV. dekada – 72 letov. – 94,7 odst.
- V. dekada – 75 letov. – 98,6 odst.
- VI. dekada – 74 letov. – 97,3 odst.

VII. dekada – 68 letov. – 89,4 odst.
VIII. dekada – 48 letov. – 63,1 odst.
(V navpičnih vrstah: prva – obdobje, druga – število letovalcev, tretja – odstotek zasedenosti).

Vzroki za nedoseganje večjega odstotka zasedenosti doma so v pre-majhnem interesu za letovanje v prvi in osmi dekad, ki sta v času šolskega pouka, morda tudi nestalnejšega vremena, ob razporejanju pa se pojavljajo tudi neizkoriščena ležišča. Proste zmogljivosti so se delno izpolnile z zunanjimi gosti. Ocenjujemo, da je bilo počutje letovalcev dobro, saj ni bilo pripomb, ki bi jih morali analizirati.

Z adaptacijo ene od zgradb počitniškega doma smo letos pridobili šestnajst ležišč ter počitniško stanovanje s štirimi ležišči in kuhinjo, ki je namenjen predvsem za oddih v pred in posezoni. V obnovljeni zgradbi so urejeni tudi funkcionalni skladiščni prostori.

V načrtu nadaljnega razvoja počitniškega doma je tudi posodobitev in razširitev kuhinje ter jedilnice, ki sta ob povečanih zmogljivostih postali preobremenjeni. Prednostna naloga je tudi obnove stare zgradbe z nujnimi vzdrževalnimi deli.

bilten

ŠT. 8

LETNIK II

OKTOBER 1984

OSNOVNE ORGANIZACIJE ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE DSSS

KAJENJE »NAVADA?« ALI »POTREBA?« ALI »RAZVADA?«

Med mlajšimi in manj mlajšimi mladinci velikokrat slišimo besede obupa nad samim seboj – te cigarete! Veliko se jih trudi, mogoče tudi kdo izmed vas, ki danes listate to mladinsko prilogo, da bi se odvadili kajenja. Nekaterim to uspe, mnogim pa ne. Tako se spreobrnejo vse muke odvajanja v velik nič, ko si naslednjič z istim ali pa še večjim užitkom prižgeš to vitko belo prijateljico in uživaš z njo. Hkrati z užitkom pa se tudi zavedaš, da ne trpi samo tvoje zdravje (dokazano z zdravstvene plati), ampak tudi tvoj žep (cigarete se nenehno dražijo in to ne malo).

Tako smo pobrskali po literaturi in odkrili zanimivo gradivo. Poskusite, mogoče vam bo kateri med naštetimi načini odvajanja kajenja pomagal premagati to »navado«, »potrebo« ali »razvado«.

Akupunktura

Znana kitajska metoda. Na natanko določene črte oziroma točke na površini telesa zabadajo igle, v našem primeru v steno nosu, med obrvi, na ušesih ali pa še na zapestjih.

Seanse so neboleče in trajajo od 20 do 30 minut, od ene do petih, z nekajdnevnimi presledki.

Prek akupunkturnih točk naj bi stimulirali živčni sistem, vzpostavili notranje ravnotežje, spodbudili izločanje nekaterih snovi in po tej poti sprožili nezanimanje oziroma celo odpor do tobaka (v Sloveniji, v »Termah«, v Portorožu).

V nekaterih drugih deželah socialno zavarovanje povrne stroške za metodo.

Avrikuloterapija

Igle zabadajo samo v uho. V sredino mečice pa včasih pritrdijo tudi najlonsko nitko ali sponko za papir, in si-

cer za 3 do 6 tednov (v desno uho pri desničarjih, v levo pri levičarjih).

Avrikuloterapija sloni na istih načelih kot akupunktura in tuja socialna zavarovanja povrnejo stroške tudi pri tej metodi (če je pomoč pod nadzorom posebnih centrov za boj proti kajenju, kakršni obstajajo v nekaterih deželah).

Avtohipnoza

Z avtohipnozo naj bi kadilec povsem obvladal svoje telo. Nauči se sprostitve, s pomočjo specialista se pogrezne v polsen ali spanje, pri kate-

rem pa je le na videz buden. V takšnem položaju mu vcepijo sugestijo, s katero nato podzavestno zavrača kajenje. Potrebno je več seans, odvisno od posameznika.

Mezoterapija

Metoda sloni na podkožnih injekcijah, z iglami, dolgimi od 4 do 5 milimetrov, ob akupunkturnih točkah. Vbrizgavajo mešanico snovi, ki naj bi učinkovale kot nekakšen »protitobačni serum«. Zagovorniki metode zatrjujejo, da metoda ni samo preprosta in neboleča, ampak da je tudi povsem

učinkovita. V nekaterih deželah stroške povrne socialno zavarovanje.

Muzikoterapija

V Franciji je skupina specialistov – psihoterapevtov, sofrologov, zdravnikov in muzikologov – izbrala melodijske, ki jih je Francoski center za muzikoterapijo posnel na kaseto. Ob poslušanju te glasbe naj bi kadilci lažje spremenili svoje navade.

Načrt »5 dni«

Zametki metode segajo v ZDA, kjer so leta 1959 zasnovali postopno terapijo, tekočo po dveh tirih – psihološkem in fiziološkem. Zdravnik in psiholog delata pet večerov zapored z desetimi ljudmi, vselej po uro in pol do dve uri. Z nasveti o prehrani, s dihalnimi vajami, s hidroterapijo in s krepitvijo volje pomagajo kadilcem do zavračanja cigarete. V anglosaškem in frankofonskem svetu se metoda imenuje »3R« (po začetnicah angleških oziroma francoskih besed za »voljo, dieto, dihanje«).

Načrt »24 – 24 – 24«

Metodo so razvili na oddelku za pljučne bolezni v bolnišnici mesta Nanterre pri Parizu. Z njo naj bi kadilcu pomagali, da se obvlada. Preden si prižge cigareto, mora šteti do 24. kadar ga zamika, da bi kadil, mora počakati 24 minut, vsakih 24 ur mora skleniti, da bo opustil kajenje. Pacientu zagotovijo tudi redno psihološko pomoč.

Farmacevtske cigarete

Posebne cigarete, s katerimi kadilec postopoma zamenjuje prave cigarete (najprej eno na dan, nato dve itd). Po sestavi so takšne, da se kadilcu okus tobaka polagoma zagabi. Preprosta metoda. Žal pa takšne cigarete prodajajo samo v tujih lekarnah.

Homeopatija

Metoda je včasih povezana z drugimi tarapevtskimi sredstvi. Njen namen je, da se kadilec postopoma, brez prisile otrese razvade. Metoda je prirejena vsakemu posamezniku posebej in sloni na jemanju zrnec, ki vsebujejo neznatno količino tobakovega izvlečka. Ta zrnca kadilec raztaplja po znani homeopatski metodi in raztopino pije več tednov zapored, redči pa jo po individualiziranem receptu. Zrnca so na prodaj samo v tujini.

Kitajska masaža

Masaža ob akupunkturinih točkah. Metoda je oprta na istih načelih kot akupunktura.

2 priloga

Kolektivna hipnoza

Pod vodstvom specialista se skupina kadilcev pogrezne v stanje med budnostjo in spanjem. Potrebno je več seans, med katerimi kot pri avtohipnozi vcepijo sugestivno zavračanje tobaka.

Korespondenčna metoda

Kadilec se včlani v posebno društvo, določijo mu pomočnika, od katerega nato redno prejema navodila, pojasnila, nasvete in psihološko pomoč. Metoda je progresivna in tečaj traja kakih 40 dni. Plačilo je ponekod odvisno od učinka.

Nadomestki za nikotin

V tujini prodajajo tablete, ki učinkujejo kot nikotin. Organizem zato ne potrebuje nikotina in lažje se je odvaditi kajenja. Tablete kadilca ne zasvoji. V tujini jih prodajajo v lekarnah.

Nazoterapija

Igle zabadajo samo v akupunkturne točke na nosu.

Pastile

V tujih lekarnah so na voljo tudi pastile, ki jih kadilec počasi sesa, preden si prižge cigareto. Učinkujejo tako, da pokvarijo okus tobaka in kadilcu zagabijo cigareto.

Pogojni refleksi

Metoda je individualna in sloni na preskušanih tehnikah, katerih temelj je pogojni refleksi. Po eni strani kajenje povežejo z neprijetnimi dražljaji, npr. električnimi šoki, po drugi strani pa kadilca prisilijo, da tako dolgo kadi, dokler mu ni slabo, dokler ga ne oblije pot, oziroma bruha.

Skupinska psihoterapija

Pod vodstvom zdravnika splošne prakse, psihologa ali kakega specialista, skupina kadilcev izmenjuje izkušnje, razpravlja, se spodbuja in si vzajemno pomaga.

Toplice in talasoterapija

V mnogih zdraviliščih organizirajo posebne tedenske kure za kadilce, ki jim v sproščenem okolju pomagajo, da si očistijo pljuča in da se odvadijo kajenja (s kombinacijo oksigenoterapije, klimaterapije, hidroterapije, balneoterapije, shuševalne kure, masaže). Kadilec tudi ustrezno svetujejo.

Ustniki

Metoda sloni na načelu postopnega zmanjševanja potrebe po nikotinu. V sedemdnevni obdobjih kadilec uporablja štiri različne filtre: prvi zadrži

15 odstotkov katranskih snovi in nikotina v dimu, drugi 30 odstotkov, tretji 65 odstotkov in četrti 95 odstotkov. Po kuri, ki traja 28 dni, je kadilčev organizem že precej odvajen kajenja in odločitev je tedaj lažja. Metoda je blaga in preprosta. Posebne ustnike s filtri prodajajo v tujih lekarnah (tudi v Trstu).

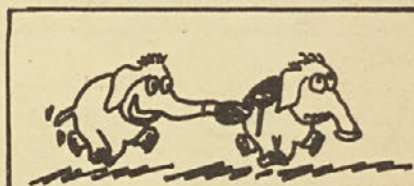
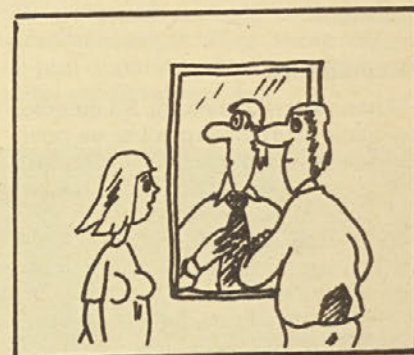
Zmaga nad tobakom

Metodo je zasnoval neki zahodni psiholog, ki je preučeval vse navade, povezane s kajenjem: gibe, avtomatične kretnje, čustva in dejstva, ki sprožijo potrebo po kajenju. Kadilec se mora odvaditi kajenja v šestih tednih. Na tedenskih srečanjih v majhnih skupinah svetujejo, kako naj se kadilci otresejo navad, povezanih s kajenjem.

Koliko so pravzaprav vredne vse metode?

Verjetno ne dosti, saj so samo »bergle« pri premagovanju samega sebe. Mogoče boste vi tisti, ki mu bo uspelo. Če pa že to ne, potem, ko prižgete cigareto, pomislite, da je mogoče v prostoru z vami tudi kdo, ki mu cigareta ne prija, oziroma ga cigaretni dim moti? Odločitev je vaša – ali premagati samega sebe, ali pa pihati nesrečnemu sosеду pod nos?

KANČEK HUMORJA

Če obstoja način, kako zavleči pomembno odločitev, ga dobra birokracija vedno najde.

ZANIMIVOSTI IZ PRETEKLOSTI

RAZISKOVALCI V LEDENIH ŠIRJAVAH ARKTIKE IN ANTARKTIKE

Nedvomno so prav poskusi Evropejcev, poiskali severovzhodni in severozahodni prehod na poti iz Evrope na Vzhod, pripomogli k spoznavanju Arktike in Antarktike.

Sprva se raziskovalci sploh niso zavedali, kako obširna so ta področja in raziskave so trajale skoraj 500 let. Šele v začetku 19. stoletja je Evropa začela pripravljati velike znanstvene in pomorske odprave, ki naj bi raziskale neznana področja. Veliko spodbudo Evropi je dalo izginotje Franklinove odprave v letih 1845 in 1848, saj je bilo skoraj dvajset let posvečenih prav njegovemu iskanju.

Končno so ljudje v 20. stoletju prišli do obeh geografskih tečajev zemeljske oble. Čeprav katastrofe in drame raziskovanjem niso prizanesle, kot priča primer Roberta F. Scotta in Richarda Byrda, se je človek z vedno boljšo tehnično opremo naučil premagovati strahote polarne pokrajine.

Presenetljivi amater

Maja 1860. leta se je Američan, ki ni imel ne izkušenj ne znanstvenega znanja, odpravil na pot, da bi razvozljal skrivnost pogrešane Franklinove odprave. To je bil Charles Francis Hall. Ubožen, vendar ambiciozen tiskar iz Cincinnatija je bil prepričan, da bo odkril usodo pogrešanih mož Franklinove odprave, če bo živel med Eskimi. Čeprav med svojim prvim potovanjem ni našel nobenih sledov Franklinove odprave, se je julija leta 1864

spet odpravil na pot v Arktiko. Tokrat naj bi pet let preživel med Eskimi na področju polotoka Melville. V pozni pomladi leta 1869 je šel s sanmi prek ožine Rae na Otok kralja Viljema, kjer je našel mnogo ostankov Franklinove odprave.

Navajamo izvlečke iz pisma, ki ga je napisal nemu svojih pomočnikov:

»Rezultat mojega potovanja s sanmi v Deželo kralja Viljema lahko povzamem takole: Nobeden izmed tovarišev Sira Johna Franklina ni nikoli prišel na otok Montreal ali pa tam umrl. V drugi polovici julija leta 1848 se je Crozier (ki je prevzel vodstvo odprave po Franklinovi smrti) s skupino 40 ali 60 mož napotil do zahodne obale v Dežele kralja Viljema, v bližini rta Herschel. Odprava je vlekla dvoje sani po zaledenem morju, vendar je bil led že skoraj povsem raztopljen ...

Tik preden je Crozier prišel na rt Herschel, so srečali štiri družine domačinov in obe skupini sta se utaborili blizu druga drugi. Dva Eskima, ki sta bila v skupini domačinov, sta mi povedala, nekaj žalostnih, vendar zelo zanimivih novic. Srce me je bolelo od žalosti, ki se je mešala z besom, ker je bilo to priznanje, da sta skupaj s svojimi tovariši hitro in skrivaj zapustila Crozierja in njegove može, ki so potem umrli zaradi pomanjkanja sveže hrane.

Na vse načine sem poskušal, da bi uredil dosti več, kot sem, toda nihče od te družbe nikakor ni hotel ostati zunaj v tej deželi, da bi poleti skupaj pregledali otok ... Če bi takrat tako poznal značaj Eskimov v tistem delu

dežele, v katerem je Dežela kralja Viljema, se ne bi čudil in dolžil domačinov iz Repulse Baya, ker niso hoteli ostati s Crozierjem. Precej verjetno je, da ne bi nihče prišel živ iz te dežele, če bi na mojo željo ostali tam.

Kako pa naj bi pričakovali, če bi prišli v težaven položaj, da bodo Eskimi iz teh krajev z nami bolje ravnali, kot so s 105 dušami pod vodstvom herojskega Crozierja, kmalu po pristanku v Deželi kralja Viljema? ... Ostanki skoraj 100 njegovih (Franklinovih) tovarišev ... leže okrog, kjer smo našli tri čolne v velikem taboru na začetku Terror Baya in na treh drugih krajih, ki sem jih že omenil ...

Domačin, ki je vodil mojo odpravo pri raziskovanju Dežele kralja Viljema, je bil isti, ki je dal dr. Raeju informacijo o belcu, umrlem zahodno od kraja, kjer je bil (dr. Rae) takrat (Pelly Bay), spomladi leta 1854 ...

Dejansko je on živa priča usode, ki je doletela odpravo Sira Johna Franklina ... Potem ko sem nekaj dni bival med njegovimi ljudmi, me je spremil do krajev, ki sem jih obiskal, ko sem po dolgem in počez hodil po Deželi kralja Viljema.

Prav lahko bi zbral zelo dosti različnih ostankov odprave Sira Johna Franklina, ker jih imajo zdaj v lasti domačini v vseh arktičnih predelih, ki sem jih obiskal ali slišal zanje, od Pond's Baya do reke Mackenzie. Moral pa sem se zadovoljiti s tem, da sem naložil na sani okrog 125 funtov ostankov, ki sem jih dobil od domačinov v Deželi kralja Viljema ...

(Nadaljevanje prihodnjič)

LITERARNA SNOVANJA NAŠIH DOPISNIKOV

ZAMIŠLJENA STOPAM SREDI ZELENIH TRAT

Stopam proti gozdu in prisluškujem svojim tihim korakom. Da, resnično so bili tihi, a obenem ponosni, da je bila narava tu še posebno lepa. Lepota v nasprotjih – nasprotja v lepoti. Narava, kakor spokojna otoška luka, ki je komajda našla pravi diamantni prstan. A ta prstan so izdelale roke mojstra, narave same. Na veji zažgoli ptiček, ki poje svojo najljubšo pesmico – pesmico svobode. Pomislila sem na svojega papagaja v kletki. Vendar pa je treba pri tem nekaj upoštevati: papagaji ne morejo živeti v našem gozdu! Svoje življenje morajo preživeti v kletki; saj moramo za njihovo hra-

no skrbeti mi – ljudje, ki imamo radi te krasne ptice, brez svobode, ptice brez misli na življenje na prostosti, price, ki so se skotile, in bodo poginile v kletki. O, kako kruto je življenje!

Ustavila sem se pri reki, ki je tiho drla po svojih vijugastih ovinkih. Ne vem zakaj, a zazdelo se mi je, da ni več takšna, kot je bila pred letom dni. Moja slutnja se je uresničila. V njej je mrgolelo odpadkov, ki ji niso bili v ponos. Resnično! A kdo je kriv za vse to? Jasno, mar ne? Človek, ljudje! V tem trenutku sem si zaželela, da ne bi bila človek. Vse druge podobe so mi in bi mi bolj pristajale. Obsojam se, čeprav

morda nisem kriva za vse to. Tega so krivi drugi ljudje, tisti, ki gradijo tovarne namesto parkov. Saj razumem, da so tovarne bolj pomembne, vendar vseeno – ali je potrebno uničevati naravno lepoto, ki danes postaja vse bolj zapostavljena, pa čeprav lahko v njej najdeš zadovoljstvo duše ... in srca. Zakaj se modrina morja lahko v mraku spoji z našim srcem? Odgovor je lahko le eden, edinstven. Vmes posega narava s svojim pravim obličjem, s kruto resnico.

Drevesa me pozdravljajo, seveda samo v moji domišljiji. A to je zame dovolj. Vem, da me je narava sprejela, da bom odslej njena večna prijateljica, za vse večne čase – do poslednjega vzdihljaja ob smrti. Naravi bom in sem zaupala. Povedala sem ji kruto resničnost – vse, kar jo čaka v bližnji prihodnosti. To je sprejela z nenavadnim odrazom, saj je vedela, da si sama ne more pomagati ali kaj storiti. Pomaga ji lahko le človek s svojimi dejanji. A človek naravo uničuje! Ko pa bo dokončno uničena, bomo za njo žalovali. V to sem prepričana tako, kot v sebe – da sploh obstajam in živim.

So ptički nehali žgoleti,
na zemljo je padla noč,
na nebu ugasnila je zvezda,
ki ni ugasnila sinoč.

Je trava na zemljo polegla,
zapihal je veter hladan,
in daleč odnesel je solzo,
ki padla na mojo je dlan.

To vse se zgodilo je tisti večer,
ko odšel si daleč v temno noč,
in si dejal, da se vrneš nekoč,
in vlak je odpeljal daleč proč!

Zvečer sem zaspali hotela,
a nisem mogla, ko da ne bi smela.
In takrat pozvonil je zvonec,
vstani, spanja je konec.

Le kdo bi prišel, pomislim takrat,
a skrivoma srce trepeče,
in ko čez vrata pomolim vrat,
zastane mi dih od sreče!

Ta dan v srcu zapisan ostal bo,
tako kot marsikateri dan,
ki je bil s tvojo srečo obsijan!

Valerija

IŠČEM TE!

V pomladnem zelenju iščem tvoje oči,
v petju ptic tvoj glas,
v žarku sonca tvoj nasmeh ...

Roke oblikujejo tvoje telo v neresničnost,
v megli, ki se širi okoli mene.

Iščem te v sončnem zahodu,
v nočeh prepolnih zvezd.

Iščem te, toda nikjer te ne morem najti!

Morda sem te izgubila v tem grobem svetu,
morda te v mojih mislih sploh ni bilo?

4 priloga

Veselilo bi me, da bi to spoznali vsi narodi sveta, saj nam narava ponuja vse, mi pa njej ne moremo nuditi najosnovnejšega – ohranitev.

Vrnila sem se domov. Vse misli in krivice so se mi pletle v glavi. Kaj sploh lahko stori en sam človek za naravo? Morali bi jih biti mnogo več – na stotine, milijone, milijarde. Da, takrat bi uspeli! Ohranili bi naravo, njeno lepoto, njeno prijateljstvo do svojega sovražnika – človeka. Le kako bo to mogoče? Pogledam skozi okno in že opazim otroka, ki vrže papirček od bonbona mimo koša. Bomo s takimi dejanji uspeli? Nikoli!!!

ODŠEL SI!

Odšel si,
ne da bi rekel besedo,
ne da bi stisnil roko,
odšel si,
in vem, nazaj te nikoli več
ne bo!
Odšel si predaleč,
da bi ti lahko še enkrat dejala:
»Glej, najina zvezda je na nebu zasijala!«

In ... nekoč na zemlji ne bo več življenja. Naravo bodo naredili umetno. Drevesa bodo posekana, rastline uničene od škodljivih snovi, ljudje bodo drugačni. Mi, tedaj starci in starke bomo pripovedovali otrokom, kako je bilo nekoč lepo. Vem, da bodo otroci obžalovali, da narave – resnične in neresnične – ne bodo več videli. Za to pa smo krivi njihovi predniki!

»ČLOVEK, ZAVEDAJ SE – KAJ JE NARAVA!«, bi morali zaklicati vsi ljudje sveta, v enakem jeziku – seveda jeziku narave.

Jerneja Jezernik, 8.b

OŠ »Vera Slander« Polzela
novinarski krožek

Moralo je biti tako.
Ni se nama bilo treba srečati tistega mrzlega zimskega dne.
Ni mi bilo treba videti tvojih žarečih oči.

Od tedaj ne misli več name,
niti jaz nočem slišati o tebi.

Ne hodi več, ker bo moje srce moralo jokati!

–mk

ZA DOBRO VOLJO – ZA DOBRO VOLJO – ZA DOBRO VO-

RECEPT ZA HUJŠANJE

– Soseđa, vaš mož je pa zadnje čase izgubil ves trebuh. Kako mu je to uspelo?

– Vsak dan hodi loviti ribe.
– Ali se od tega tudi skujša?
– Seveda. Hrani se samo z ribami, ki jih sam ulovi.

IZ VESELJA

Rezka se spove grehov. Župnik jo posluša in jo nato resno pokara:

»Ali veš, kaj bi ti s svojimi grehi služila?«

»Vem«, zardi Rezka, »ampak tega ne delam zaradi denarja.«

DETEKTOR

Francelj ima težave. Kadar pride pozno ponoči domov in smrdi po alkoholu, mu žena ne odpre vrat. Prijatelj pri omizju ga pouči, naj vedno poje malo gorgonzole, potem nihče ne bo opazil, da je kaj pil.

Rečeno – storjeno!

Pozno ponoči se Francelj vrne domov in kot ukazano, dihne skozi ključavnico.

Znotraj zakliče žena: »Francelj, go ljufafš, obrni se!«

MED FILMSKIMI OTROCI

– Res ne vem, kako mama ve, da bo dobila otroka.

– Ti si pa res trapast! Saj je vendar v vseh časopisih pisalo o tem!

DIAGNOZA

– Tovariš doktor, neprestano me muči glavobol.

– Potem pa nehajte kaditi!

– Saj ne kadim.

– Omejite se pri pitju!

– Sem abstinent!

– Kako pa kaj z ženskami?

– Sem samski in me ženske ne zanimajo.

– To je pa potem vaš svetniški sij, ki vas tišči in vam povzroča glavobol!!

V Červarju je letovalo 37, v Stoji 87 in v Podčetrtku 8 naših delavcev s svojimi družinami.

V Červarju je bila sezona oddiha nekoliko daljša, saj je bilo devet dekad. Tako ugotavljamo, da so bile zmogljivosti izkoriščene 126-odstotno.

Nekoliko drugačna pa je bila zaseđenost prikolic v Stoji, kjer je bila zaseđenost 78-odstotna.

Prikolica v Atomskih toplicah je bila 100 odstotno izkoriščena.

Po pregledu »knjige pripomb« ugotavljamo, da so bili dopustniki v Červarju z opremljenostjo stanovanj dokaj zadovoljni. Zapisali pa so predloga in želje za večje hladilnike, dodatne luči, poživitev prostorov s slikami...

Vse to bomo skušali urediti vzporedno z vzdrževanjem v okviru razpoložljivih sredstev v letu 1985.

Drugačni zaključki pa so o prikolicah, pri opremljenosti in vzdrževanju. Vse upravičene pripombe (večji hladilniki, dotrajanost prikolic, pokvarjen in polomljen inventar ter podobno) bomo vsekakor poskušali upoštevati.

Letovalci v Podčetrtku pa so bili v pretežni meri zadovoljni.

Ob povzetku stanja ugotavljamo, da posamezni letovalci ravnajo z opremo v naših objektih tako, kot da je le-ta za enkratno uporabo.

Vsak dopustnik bi se moral zavedati, da njegov sodelavec, ki za njim prihaja na letovanje, ni prišel zato, da bo popravil in čistil za predhodnim!

Veliko prizadevanj in dela za urejanje naših počitniških zmogljivosti je bilo opravljenega s strani strokovnih služb in mladincev, ki so v pripravljalnem obdobju in na zaključku sezone marljivo očistili vse objekte, opravljena pa so bila tudi precejšnja popravila.

Žal pa malomarni posamezniki, s svojim neprimernim ravnanjem, prav kmalu izničijo vse vložene napore in povzročajo škodo na naši skupni lastnini.

Vsak dopustnik bi moral trdno spoznati predvsem dvoje:

ČERVAR - PORAT

PULA

autocamp STOJA

– ne stori drugemu tega, kar ne želiš, da bi se zgodilo tebi,
– vzdržuj objekte tako, kot da so tvoja osebna last!

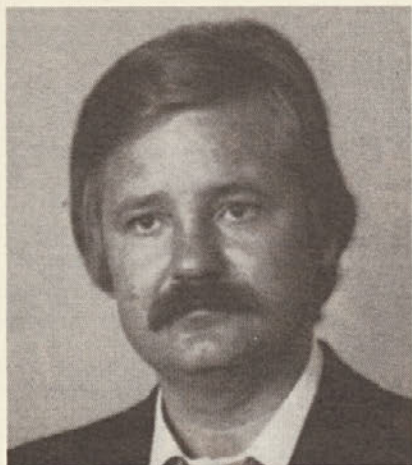
Prepričani smo, da bi bili po vsaki dopustniški sezoni vsi zadovoljni!

Dušan Gorjup, Peter Svet

KAJ MENIJO O LETOVANJU NAŠI SODELAVCI?

Poročilo strokovne službe o izkoriščenosti naših počitniških zmogljivosti na Velem Lošinju, v Stoji pri Pulju in v Červarju ter ugotovitvami smo želeli dopolniti tudi z mnenji, predlogi in pripombami naših sodelavcev, ki so preživeli svoj dopust na morju.

Zanimalo nas je, kaj menijo o organiziranosti poletnega oddiha, o urejenosti naših objektov in kaj predlagajo za izboljšanje letovanja.

Vlado Gajšek: – Dopust sem preživel v naši počitniški prikolici v Stoji.

Menim, da je organiziranost letovanja primerna. V naši prikolici sem letoval letos prvič in lahko rečem, da sem bil prijetno presenečen. Kamp je urejen in čist, okolje lepo, pa tudi trgovina je bila zadovoljivo založena. Tudi za zabavo in rekreacijo je kar dobro preskrbljeno. Torej – bil sem zadovoljen. O opremljenosti prikolice pa menim, da bi jo morali večkrat natančno pregledati.

Sicer naše počitniške objekte dobro poznam, ker večkrat sodelujem pri vzdrževanju. Stalno ugotavljam, da nekateri dopustniki dobro skrbijo za stanovanje in opremo, drugi pa spet ne. Občutek, da je vse to naše – skupno, bi morali spoznati vsi. Vemo, da popravila zaradi malomarnosti največ stanejo!

Če bi obstajale finančne možnosti, bi predlagal vsekakor povečanje naših počitniških zmogljivosti.

Angelca Hudej: – Letovanje na Velem Lošinju je bilo prijetno, saj je obnovljeni dom lep, kakor tudi kraj sam. Bivanje in prehrana sta dobro organizirani. V okviru možnosti bi morali čimprej obnoviti tudi drugi del počitniškega doma, da bi lahko dejansko vsi letovali v enakih pogojih.

Boris Tomšič: – Z dopustom v Červarju sem bil zadovoljen. Morda bi morali izboljšati nekatere detajle v notranji opremljenosti stanovanj, na primer razsvetljava v prostorih.

Gorazd Kovačič: – Organiziranost našega letovanja je dobra, pa tudi o letovanju v prikolici ne bi mogel reči kaj slabega. Cene letovanja so še sprejemljive, sam dopust v Stoji pa je morda še toliko ugodnejši, ker je možen prevoz z vlakom do Pulja in tudi kamp je urejen.

Jože Ahtik: – Postopek prijave za letovanje je dobro urejen, razmisliti pa bi morali o pravilniku, ki ureja to področje. Ugotavljamo namreč, da imajo delavci z daljšo delovno dobo več prednosti za letovanje v glavni sezoni in so mlajši nekoliko zapostavljeni. To bi se verjetno dalo uskladiti. Dopust sem preživel v starem počitniškem domu na Lošinju in lahko rečem, da je bilo prijetno.

Dragica Tomić: – Dopust v Červarju je bil prijeten. Stanovanje je dokaj dobro urejeno in tudi oskrba v kraju je primerna. Kot pripombo bi omenila le časovno omejeno delo recepcije, ker smo morali precej čakati na ključ.

Pri organiziranosti letovanja ugotavljam, da bi morali pregledati posamezne kriterije v pravilniku o koriščenju počitniških zmogljivosti. Razmisliti bi morali o možnosti, da bi povečali možnost letovanja tistim, ki še niso bili na dopustu v naših objektih.

Janez Rode: – Menim, da organiziranost letovanja ni najboljša, saj so v pravilniku določena nasprotja. Posamezne kriterije bomo morali uskladiti in temeljito pretehtati. Postopek prijave je nekako negotov, saj glede terminov ni jasno, če se bo načrtovanje dopusta uresničilo skladno s željami.

Razmišljati bomo morali tudi o tem, kako bi omogočili letovanje de-

lavcem z nižjimi osebnimi dohodki, ker se dogaja, da lahko gredo na dopust le tisti z boljšimi dohodki. V sindikatu smo se o tem že pogovarjali. Cene letovanja sicer niso visoke, ugotavljamo pa nesorazmerje pri dopustu na Lošinju in v drugih objektih. Pojavlja se tudi vprašanje vzdrževanja objektov kot takih, saj na primer v Červarju opazamo, da propadajo.

Tudi v notranjosti, v stanovanjih se dogaja enako, vendar je to odvisno od našega odnosa do dejansko neposredne skupne lastnine delavcev Aera. Vemo, da je sredstev vedno manj, vzdrževanja pa vedno več.

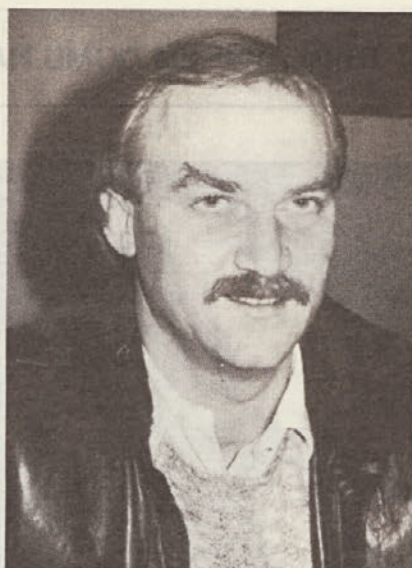
Razmisliti bi veljalo tudi o organiziranem skupnem prevozu na Lošinje in o možnostih nakupa več prikolic.

Jože Vašl: – Pravilnik o koriščenju počitniških zmogljivosti ni najbolje urejen, ker se dogaja, da daje nekaterim določene prednosti – delavcem z dolgo delovno dobo in dvema prijavljencema za letovanje v istem stanovanju oziroma objektu.

Dopust na Lošinju je bil sicer prijeten. Morda bi omenil, da je hrana vsekakor dobra, dovolj obilna, vendar ni najbolj primerna za poletni čas.

V okviru možnosti bi morali poskušati povečati naše zmogljivosti ali pa se tudi povezati z drugimi delovnimi organizacijami in se dogovoriti za možnost izmenjave letovanja. Bolje bi morali izkoristiti tudi pred in posezono. Razmisliti bi morali tudi o večjih možnostih preventivnega zdravljenja.

Toliko naši sodelavci, ki smo jih povprašali za oceno. Najbrž je večina ostalih letovalcev enakih misli. V strokovni službi so pozorno prisluhnili

vsem predlogom in pobudam, za celovitejšo mnenje pa bo, kot smo izvedeli, pripravljena posebna anketa v začetku prihodnjega leta, ki bo gotovo prispevala dosti koristnih napotkov za prijetnejše letovanje.

V tem sklopu objavljamo tudi zapis našega sodelavca Franca Perca, ki potrjuje nekatera spoznanja o letovanju.

Tone Škerbec

KAKO DOLGO ŠE TAKO?

Letovati, spočiti se, preživeti nekaj brezbriznih dni brez ure na roki, poveseliti in razvedriti se in morda še kaj. Takšna naj bi bila skupna formula vseh nas, ko razmišljamo o dopustu.

Morje čaka, prikolice so nared in Červar tudi. Vse čisto in lepo, vse pripravljeno. Tu je posoda od najmanjše do velike in vse ostalo, kar potrebuješ na oddihu – do skodelic za kavo. Pohištvo je novo ali skoraj novo. Dodamo še svoje posteljno perilo in udobje je nared.

Ali je res tako? Morda sprva še, dopustujemo pa celo poletje do jesenskih dni. Koliko vzdržujemo vse to, vsaj nekateri, pa se velja zamisliti. Vendar to ni dovolj – zamisliti – ukrepati bo treba!

Zadnje izmene lahko povedo, česa ni več in kaj vse manjka. V knjigah je med letom bolj malo vpisanega o tej ali oni nesreči in kaj se je zgodilo. In kar enostavno ni – zmanjka.

Ali bomo venomer iz sredstev za letovanje segali po denarju in kar dokupovali, nič pa nam ni mar, zakaj to moramo.

Zgodi se nesreča in če se je nam, vemo, da to in ono sami dokupimo. To je pošteno in najlažje.

Kaj pa ostalo, opreme in pohištvo, zidovi, okolje? Kako je s prikolicami, ki so še bolj šibko grajene. Ali smo dovolj pazljivi in skrbni?

Želimo si letovati znova in znova, da pa bi si to omogočili, predvsem čuvajmo, kar imamo.

Sam skoraj vedno letujem v zadnji dekadi ali še kasneje. Pisanja sem se lotil, ker me doletijo vse te, v sezoni nastale »dobrote«.

Ves čas pa nekaj pogrešam in ne vem, če je že kdo kaj podobnega predlagal.

Stanovanja v Červarju so udobna – večja in manjša. Morda bi se odločili in kupili pet večjih hladilnikov, ker so sedanji v naših kuhinjah odločno premajhni. Poškodovani so zato, ker nekateri naenkrat preveč tlačijo vanje. Tudi to ni prav!

Verjetno pa bi vsaka družina, posebno tista z otroki, rada dala v hladilnik kaj več. Tu je pijača, meso za več dni, sadje in kam bi lahko dali vse to poleg ostalega.

Večji hladilnik, ne da bi lepoto okrnili prostore, lahko postavimo kjerkoli. V najmanjša stanovanja ga spretno skrijemo za kuhinjskimi vrati. Tudi vtičnica je tam in dovolj prostora. V

»štirici« in »petici« bo še lažje najti ustrezen prostor. Za nakup ne bo potrebno veliko sredstev, saj gre za okoli 150.000 din. Če so informacije točne, je denarja za nakup dovolj.

Ne bi bilo prav, če ne bi pomislili tudi na prikolice. Tam bi samo dokupovali, saj prikolice 4, 5 in 6 že imajo velike hladilnike v baldahinih.

Se so tu in tam drobni predlogi. Lete smo vpisali v knjigo uporabnikov. Posamezniki bi se morda lahko ukvarjali tudi z vrtnarjenjem.

Kar zavidal sem nekaterim lepo cvetje in smotrno nasajeno grmičevje po vrtovih v naši bližnji okolici.

Morda bi tudi rožmarin, ki sem ga posadil, hitro in dobro uspeval. Pravi jo, da se »ukradeno cvetje« dobro ukorenini.

Misli, ki sem jih zapisal niso samo moje, so skupne in prepričan sem, da je tako.

Čuvajmo, kar imamo. Ne samo za leto, ki je pred nami, temveč za veliko let. Le kanček vsega tega izpolni vsak posameznik, skupno pa bomo opravičili in obvarovali vse.

Franca Perc

naš aero 181

V TRIGLAVSKEM DOMU NA KREDARICI IMAMO SVOJO SOBO

Triglavski dom na Kredarici ni slučajnost – je želja, zamisel in hotenje ljubiteljev gora že iz davnih dni. Leta 1896 – prvotno postavljena planinska postojanka na istem mestu, nekajkrat prenovljena, je zdaj prerasla v mogočno stavbo. V vsem se kosa s svojimi vrstnicami in jih tudi prekaša.

Dom se arhitektonsko izredno dobro vključuje v okolico pod Triglavom. Lep je, sodoben, ne pretirano polepšan, predvsem obsežen in tak, da je ponosen pomnik in kažipot gorništvu.

Posnetek: Franc Perc

»Nikoli in nikdar niso bile uresničene želje okupatorja, ki je želel: Napravite to deželo nemško!« Tako je v svojem nagovoru v Triglavskem domu na Kredarici dejal dr. Miha Potočnik. Dotaknil se je vseh obdobij, še daleč v

preteklosti pred drugo svetovno vojno. Njegove pristne in iskrene besede so izzvenele v stavkih, ki so orosile marsikatero oko. Vsa potujčevanja, vse prisile v vseh obdobjih, so delile grenkobo in tudi hude ure, nikoli pa ti in še drugi vplivi niso uspeli. Ostali smo trdni in tudi gore in svet je naš.

Ime Triglava ni bilo nikoli drugačno, spremenjeno.

Na skromni planinski svečanosti, ob poimenovanju sob po največjih darovalcih sredstev za izgradnjo Triglavskega doma, smo zaploskali tudi ostalim govornikom.

Gregor Klančnik, eden med glavnimi gonilnimi silami, ki so si prizadevale, da danes na Kredarici stoji čudovit in prenovljen planinski dom, je med drugim dejal: »Naponi, da smo ohranili po Jakobu Aljažu zamišljene ideje, so bili ogromni. Vsa ljubezen do gora pa nam je vlivala toliko moči, da smo uspeli zbrati tako veliko število darovalcev. Ni še vse tako, kot smo si zamislili. Dela je še precej in tudi nekaj sredstev bomo še potrebovali. Dom pa že stoji in celo leto daje zavetje planincem, alpinistom, smučarjem in vsem ostalim obiskovalcem.

In kaj je z Aerovci? Ne, nismo stali ob strani, vendar pa nismo med tistimi, ki so globlje segli v svoje žepe. Imamo svojo sobo, poimenovana je po Aeru. Tablica pri sobi številka dve je velika 10×10 centimetrov. Takšne, oziroma enako velike, so tudi vse ostale. Nam – udeležencem tega dogodka se je zdela ogromna, večja od panaja na nogometnem ali drugih igriščih. Prostor za reklamo pa moramo po letu ali dveh znova plačati. Na Kredarici bo naše ime ostalo.

Menim, da enkratna denarna pomoč ne bi smela biti vprašanje. Enakih misli je gotovo vseh naših petsto planincev in še mnogo ostalih, ki želijo, da še prispevamo določen del sredstev in dosežemo mesto, ki nam gre.

Planinci Aera menimo, da naše ime obeležimo tudi na spominski plošči. Le-ta, meter visoka in malo več kot poldrugi meter dolga plošča, bo nameščena v glavnem bivalnem prostoru Triglavskega doma.

Posebna akcija bo stekla med planinci in prepričan sem, da bomo uspeli. Naj bo vsakomur toplo in prijetno pri srcu ob vstopu v Triglavski dom na Kredarici. Gotovo bo vsak od nas ponosen, ko bo prebral ime naše delovne organizacije na tej spominski plošči.

Končno, prenesimo naše ime tudi v drugo tisočletje in v še daljnjo prihodnost. Že danes storimo tudi nekaj za naše prihodnje rodove.

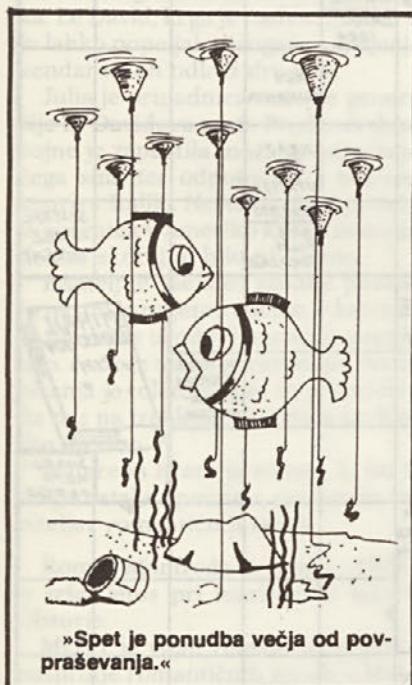
Franc Perc

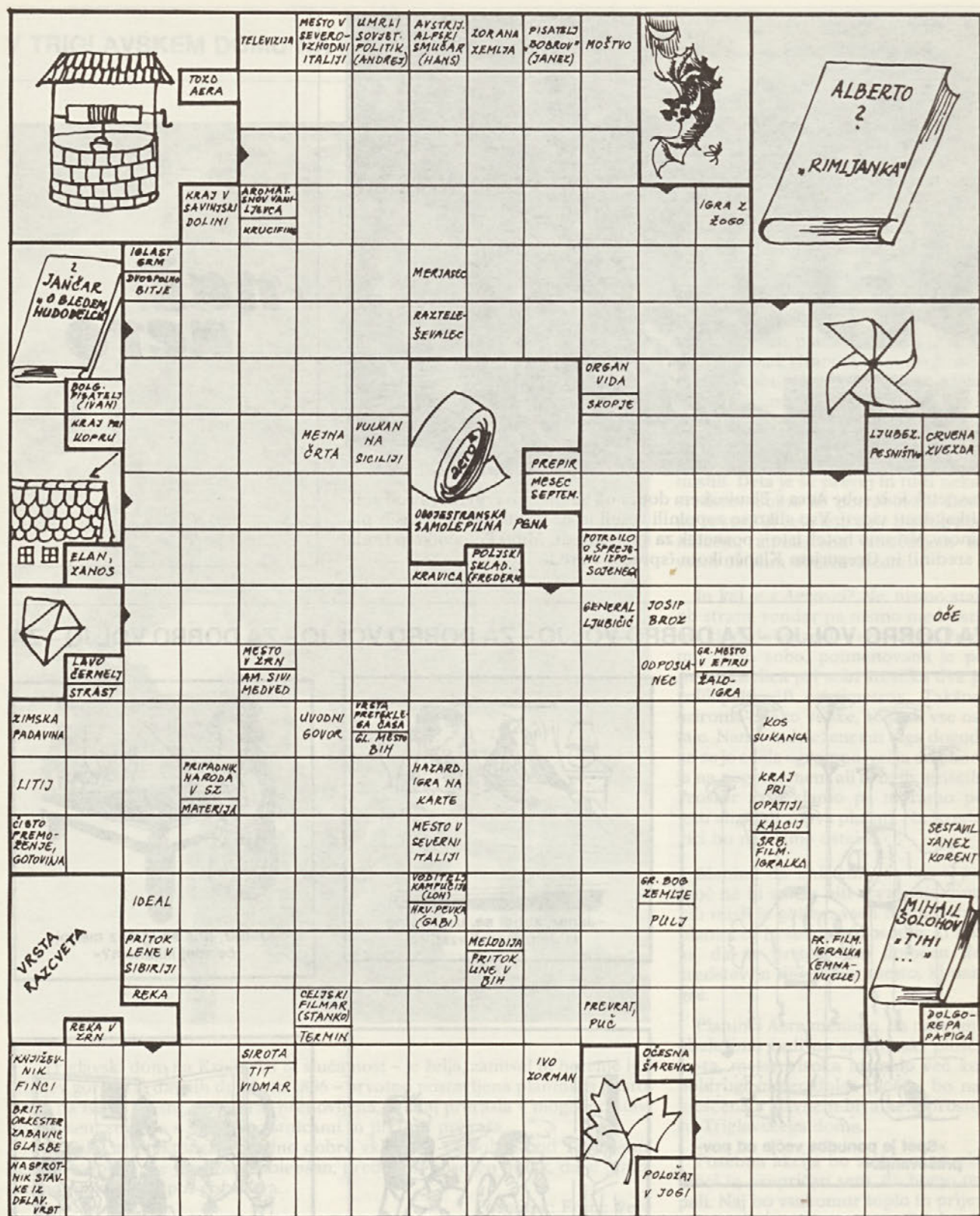

Posnetek je iz sobe Aera v Planinskem domu na Kredarici. Pravzaprav od sobe ni kaj dosti videti. Vso sliko so zapolnili veseli in nasmejani obrazi naših planincev. Vsi smo hoteli isto – posnetek za spomin z dr. Miho Potočnikom (zadaj v sredini) in Gregorjem Klančnikom (spredaj v sredini).

**naš
aero**

ZA DOBRO VOLJO – ZA DOBRO VOLJO – ZA DOBRO VOLJO – ZA DOBRO VOLJO – ZA

Za nagradno križanko št. 7 smo prejeli 128 rešitev. Žreb je nagrade razdelil takole:

1. nagrada - 600 din - Vili Puncer, TOZD Kemija Šempeter
2. nagrada - 400 din - Marjana Seles, TOZD Kemija Celje
3. nagrada - 200 din - Zinka Dobnik, DSSS

Izretek z vpisano rešitvijo nagradne križanke št. 8 pošljite na naslov: Kadrovski in splošni sektor AERO, Čuprijska 10, Celje. Na pisemsko ovojnico napišite: NAGRADNA KRIŽANKA 8. Pri žrebanju bomo upoštevali pravilne rešitve, ki bodo v našem uredništvu do srede, 5. decembra 1984.

PREBERITE, NE BO VAM ŽAL

Roman Evana Hunterja – **MATERE IN HČERE** je obsežno delo, ki je v dveh knjigah izšlo pri založbi Obzorje iz Maribora v letošnjem letu.

Literarno delo je sestavljeno iz štirih zgodb, ki nosijo naslove po glavnih junakinjah: Armanda, Gillian, Julia in Kate. Gre za opis življenja treh generacij v obdobju tridesetih let. Štiri ženske si razen tega, da je Kate Armandina nečakinja, niso v sorodu. Za življenje vseh štirih žensk pa je značilno, da njihova pota vedno znova prekrži Julijin sin David.

Armanda je študentka glasbe, ki pravzaprav ne ve, kaj pričakuje od življenja. Poroči se z odvetnikom in poleg svojega sina vzgaja nečakinjo Kate, ki je edini otrok Armandine sestre Penelope, ki je umsko bolela. Zgodba pripoveduje o otroštvu drobne dekletca in tegobah odrasčajoče Kate, ki se razvija v žensko.

Gillian je Armandina sestanovalka v študentskem domu in študira igrilstvo. To je krhko, pristržno in lepo dekle, ki uresniči svoje sanje in postane slavna gledališka in filmska igralka. Le David, ki ga je nadvse ljubila, bi jo lahko popeljal v drugačno življenje, vendar se on odloči drugače.

Julia je pripadnica starejše generacije in Davidova mati. Pred začetkom vojne je zapustila moža in odrasčajočega sina ter odpotovala z bolešno sestro v Italijo. Neštetokrat je prelozila povratek v Ameriko k sinu in možu, dokler skoraj ni bilo prepozno.

Pisatelj je vse štiri zgodbe povezal in nastal je prijeten roman, v katerem se človeške usode dinamično prepletajo. Jezik je tekoč in razumljiv. Način pisanja je toliko pester in prepričljiv, da nas na trenutke spominja na filmsko zgodbo.

Materi in hčere je roman, ki bo še dolgo ostal v spominu, predvsem ljubiteljev romantičnih zgodb.

Roman Manfreda Gregorja – **MOST** je izšel letos pri mariborski založbi Obzorje.

MOST je vojni roman, torej pravo nasprotje romantičnih zgodb v **Materah** in **hčerah**, vendar bo vsekakor ugajal bralcem, ki jih privlačijo družbeno-kritična dela.

Zgodba, ki nam jo Manfred Gregor predstavlja, tokrat seže v zadnje dni druge svetovne vojne.

V popolnem razsulu umikajočih se vojaških skupin je nemški podčastnik dobil ukaz, da naj s sedmimi dečki brani v bistvu nepomemben most, ki stoji pred njihovim domačim mestom.

Američani prodirajo proti mestu, nemški general pa hoče za vsako ceno rešiti svojo divizijo in zadržati nasprotnika. Seveda ima svoje načrte. Fantje pa so zelo ponosni, saj jim je domovina zaupala veliko nalogo. Čakajo nasprotnika. Podčastnik se sicer zaveda nesmiselnosti tega početja, vendar pade, še preden utegne dečke poslati domov. Tako ostanejo na mostu sami – s svojim otroštvom, objestnostjo, prikritim strahom in privzgojenimi nacističnimi ideali.

Manfred Gregor opisuje dogodke v objektivno realistični tehniki, ki sega v retrospektivo in tako dopolnjuje ter razčlenjuje osnovno zgodbo. Sama pripoved o dogajanju na mostu bi lahko bila tudi enostavno zastavljena – suhoparno napisana reportaža.

Tako pa se pred nami razvije izrazit roman angažiranega pisca. Gregorjeva pripoved se v enem dnevu stopnjuje od zatišja, v katerega je vpleten spomin na otroštvo sedmerice, do neizbežne, nepotrebne in absurde katastrofe. Fantje boj najprej dojemajo sicer kot nevarno igro, naučeno na poligonu Hitlerjeve mladine, nato pa se vse bolj zavedajo resnosti položaja. In ko se slednjič le zavedo, kako nemogoč je svet, h katerega »končni zmagi« naj bi prispevali, je že prepozno. Kri je tekla in na mostu je obležalo pet mladih fantov.

Šele s krvavo žrtvijo se svareče zaključijo bliskovita preobrazba dečkov v zrele ljudi, ki se soočajo s krutostjo bivanja in smrtjo na mostu.

Roman je izredno dobro napisan, saj avtor trezno in preudarno uporablja besede, nobene premalo – nobene preveč, vendar iz njegovega dela odseva obsodba nacizma in vojnega uničenja. Delo je pretresljivo in polno človečnosti, ki jo, kljub današnjim »mirnim« časom, vsi še kako potrebujemo.

Roman Henrija Lopesa – **SMEJATI SE – ALI JOKATI** je izšel lani pri Pomurski založbi.

Henry Lopes se je rodil 1937 v Kinšasi, Kongo, Brazzaville in je danes pomočnik generalnega sekretarja UNESCO.

V delu, ki je pred nami, nas Lopes popelje v sedanost Afrike in življenja na tej vroči celini. Predstavlja nam tuje okolje, ljudi in njihov način razmišljanja in hotenja.

Opisuje Tontona Hanibala, bojevnika za pravice svoje domovine. Vendar, ko Francozi odidejo, ljudstvo svobode ne občuti, saj se zamenja samo

vladajoča garnitura, vse ostalo pa ostane.

Takšen je okvir te romaneskne slogovno razgibane ter duhovito in parodično pisane pripovedi. V bistvu gre za vprašanje boja za oblast, v vsej celovitosti tega pojava. Boj za oblast in menjavanje gospodarjev pa nista značilna le za afriške države, temveč za marsikatero deželo, ki je po prevratu spremenila le svoje ime in obliko, medtem ko so se vsebina in notranje tegobe marsikje celo povečale. Prav zato se je Lopes izognil imenovanju države s pravim imenom.

Bralcu pa bo ostalo v spominu zanimivo pisanje – mešanje kompozicijskih elementov in sloga, ki so zdaj lirski, zdaj zgodovinski in etnološki.

Roman Ericha Marie Remarqua – **ČAS ŽIVLJENJA IN ČAS SMRTI** je lani izšel v ponatisu pri mariborski založbi Obzorje, vendar ga ljubitelji dobrega branja gotovo poznajo. Zaradi njegove literarne kakovosti, bi vam ga še enkrat priporočali. Tisti, ki romana še ne poznate, boste ob njem doživeli svojevrsten literarni užitek.

Zgodba romana **ČAS ŽIVLJENJA IN ČAS SMRTI** je zgrajena v nasprotju med grozotami sovraštva, ki na bojišču in v zaledju obdajajo glavnega junaka, nemškega vojaka iz vzhodne fronte, na dopustu v domovini in med potrebo po miru in človeški bližini, ki je v njegovem srcu v teh neznosnih življenjskih okoliščinah še posebno močna. Prav nič čudno torej ni, če se oklep njegovega cinizma in otrdelosti ob prvem človeškem dotiku raztopi kot sneg na soncu in če doživi težke trenutke v kratkih tednih svojega dopusta, v senci ruševin letalskih napadov in nacistične strahovlade nad prebivalstvom. Kratko in skoraj brezupno, zato pa tem bolj silovito, je ljubezensko srečanje. Prav iz te, tako kmalu nasilne pretrgane ljubezni pa najde pot h globljemu človeškemu prebujanju, k spoznanju, da je hujskanje k sovraštvu nesmisel in zločin in da se mu bo moral tako ali drugače upreti. Po vrnitvi na fronto osvobodil skupino ruskih ujetnikov in ubije esesovca, ki jih hoče likvidirati, vendar – simbolna tragična poanta – zaradi nesporazuma tudi sam pade pod njihovimi strelji.

Kdor hote ali nehote seje sovraštvo, bo sovraštvo tudi žel. Roman je tako kakor vsa druga Remarquova dela, humanističen in angažiran, pisatelj pa v njem poskuša ponovno prikazati nesmisel vojne in sovražnosti med ljudmi...

Dora Rovere

Celje - skladišče
D-Per

452/1984

1119841830,8

COBISS

OGREBNJA KNJ. CELJE

OGREBNJA KNJ. CELJE